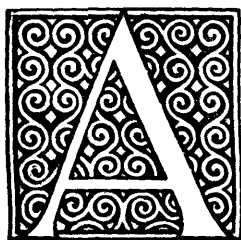

TAVASZI KÜZDELMEK A KÁRPÁTOKBAN. 1915 MÁRCIUS 20-TÓL ÁPRILIS VÉGÉIG.

A HUSVÉTI CSATA.

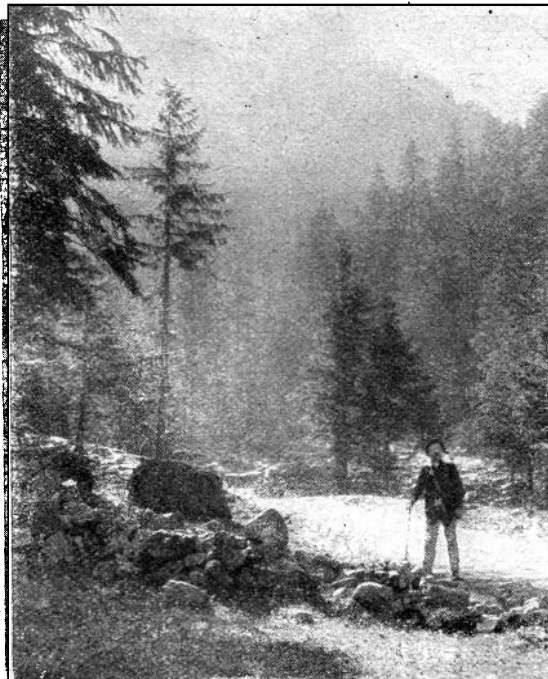
zord téli idő elmúltával a Kárpátokban beköszöntött a napsugaras tavasz. Ez azonban nem hozott nyugalmat az egymással farkasszemet néző seregeknek. Március 20-ika körül megkezdődött a világtörténelem egyik legvéresebb — ámde hős csapatainkra nézve — egyik legdicsebb küzdelme... *A husvéti kárpáti csata...*

A Kárpátok lejtőin a tél folyamán vívott súlyos harcok a tavasz kezdetekor mindig hevesebbé váltak s tetőpontjukat körülbelül 1915 husvét táján érték el. Az oroszok március 20-a körül hatalmas offenzívát kezdtek s a nyugati részeken, az Ondava-folyó felső folyásának környékén eleinte némi sikert is értek el, hanem azután meg nem törhető ellenállásra találtak. Március 24-én már a Kárpátok egész nyugati szakaszán tombolt az elkésredett csata. Az oroszok rettenetes erőfeszítésekkel törtek a Dukla-hágónál s tőle keletre harcoló csapatainkra. Támadásaik éjjel

sem pihentek, — ámde minden erőfeszítésük hiábavaló volt. Az oroszok hullái halommal heverték állásaink előtt és hős katonáink március 20-ától kezdve 24-éig több mint 5000 oroszot fogtak el.

Nikolajevics Miklós nagyherceg a támadást március utolsó harmadában főképpen az Uzsoki- és a Lupkovi-hágó közti területre irányította, valószínűleg azzal a szándékkal, hogy Homonna és Varannó területét — mely a határtól alig 35 kilométerre van — minél hamarabb elfoglalja. Ez a terület már részben a Nagy-Magyar-

Alföldre tartozván, kiváló földrajzi hadművelleti területül kínálkozott. Az oroszok rengeteg tömeget küldtek támadásra az említett két hágó közti arcvonal ellen. Ide irányították a Przemyslnél felszabadult — mintegy 100.000 főnyi — csapataik nagy részét is, amelyek március 27-én már érezhetőek voltak. A nagy offenzíva azonban csak annyi sikert hozott az oroszoknak, hogy arcvonalunkat — mely Baligród környékéig ékszerűen előrenyúlt — lassan kiegyenesítettük és közvetlenül a magyar határtól délre Virava—Telepóc—Nagypolány—Juhászlak vonalába vettük vissza. Már-

A Lupkovi-szoros.

Przemysl eleste után az oroszok a fenti szövegű cédulákkal szólították fel katonáinkat a megadásra.

Eredeti után.

cius két utolsó napján már azt a hivatalos jelentést kaptuk a harcterről, hogy az oroszok támadása úgy az Uzsoki-, mint a Lupkovi-hágó környékén megtört. Azt is jelentették ebben az időben, hogy a félelmetes orosz tüzérség folytonosan bizonytalanabban, kisebb eredménnyel és kevesebb löszerral működik. Ez a reánk nézve nagyon örvendetes tény egyike volt azoknak az okoknak, amelyek miatt az orosz hadseregek a május elején megkezdett offenzívánkban erőtlenné váltak, sőt egészen le is törtek.

Miután az orosz fővezetőség megállapította, hogy az Uzsoki- és a Lupkovi-hágó közti — mintegy 70 km. hosszú — arcvonal ellen megindított támadás semmi különös sikerre sem vezet, arcvonalunkat *keskeny területen és pedig Lupkovnál, a Laborc-folyó két oldalán akarta áttörni*. Ha ez sikerül s az oroszok eljuthatnak Homonnáig, úgy a védő helyzete mind az Erdős-Kárpátokban, mind a Duklai-horpadásban igen veszélyes, sőt tarthatatlan volna. Így ítélte meg a helyzetet az orosz hadvezetőség, ámde szándékát most sem valósíthatta meg.

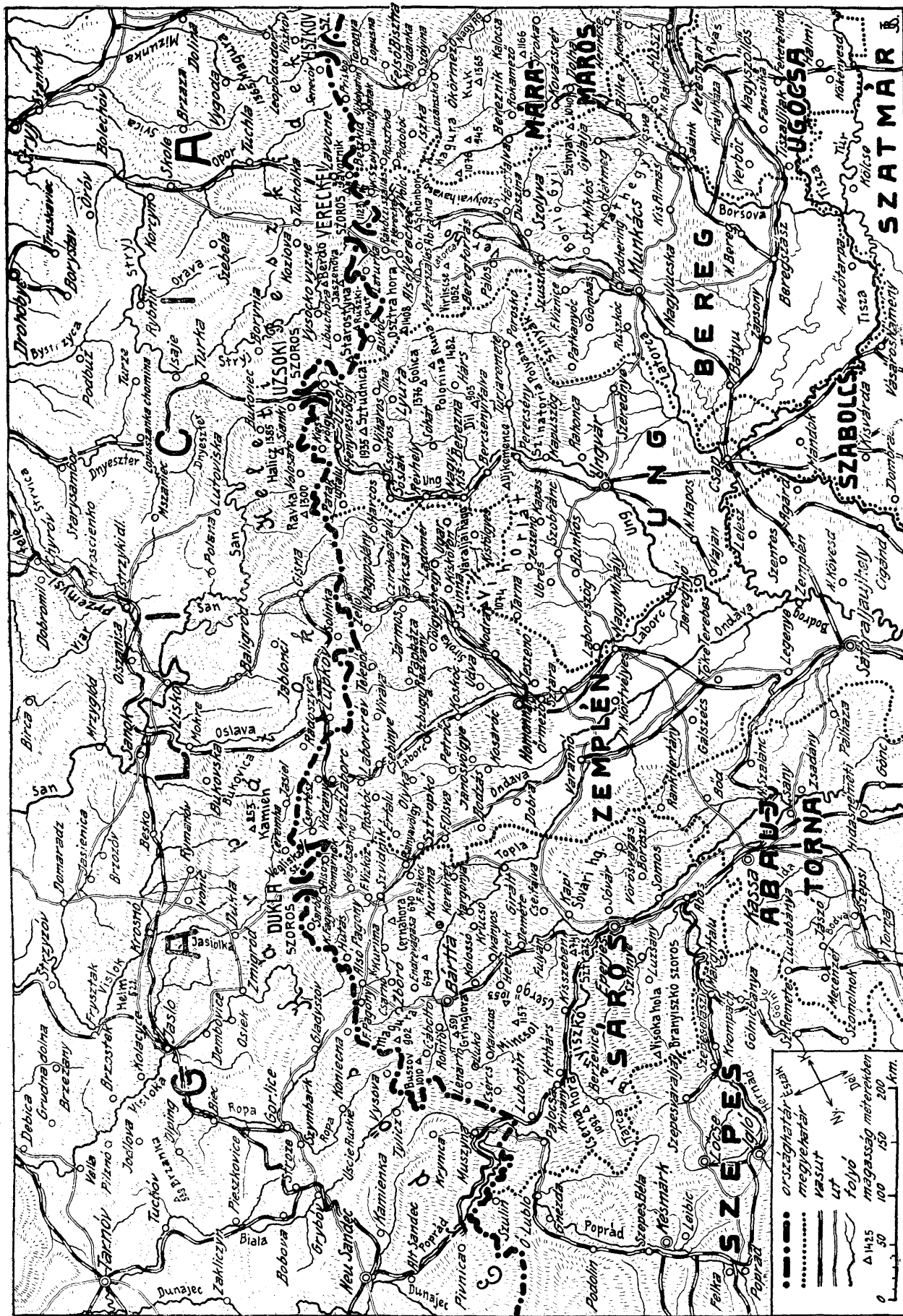
Az áttörésre nézve figyelembe vehető harcterület — mint már érintettük is — a Laborc völgye és az azt Mezőlaborctól kezdve kétoldalon kísérő magaslatok voltak. A völgytől

nyugatra vele párhuzamosan hosszú hegyhát vonul, melyből egyes kúpok emelkednek ki, ellenben keletre a hegység tőgerincéből rövidebb hegyhátak ágaznak ki, amelyeket a Laborcz mellékfolyócskái egymástól elválasztanak. Ezek közt különösen feltűnik az, amely Virava községtől általában délnyugatra vonul; ennek északi végén van a *640 m. magas Kobilamagaslát*. Az oroszok áttörési kísérlete alkalmával igen heves harcok folytak ezen a hegyháton és ezt a kísérletet az döntötte el javunkra, hogy hős csapataink véglegesen megtartották a Kobilát.

Az orosz tömegek támadása sok váltakozó eredményű küzdelem után az arcvonal közepén annyi sikert ért el, hogy a Virava- és a Laborcz-folyók közt harcoló csoportunkat április 2-án — nagypénteken — Izbugyabéla környékéig kellett visszavonnunk. Jobbszárnyunk azonban, amely *Krebs* ezredes parancsnoksága alatt küzdött, állásait megtartotta.

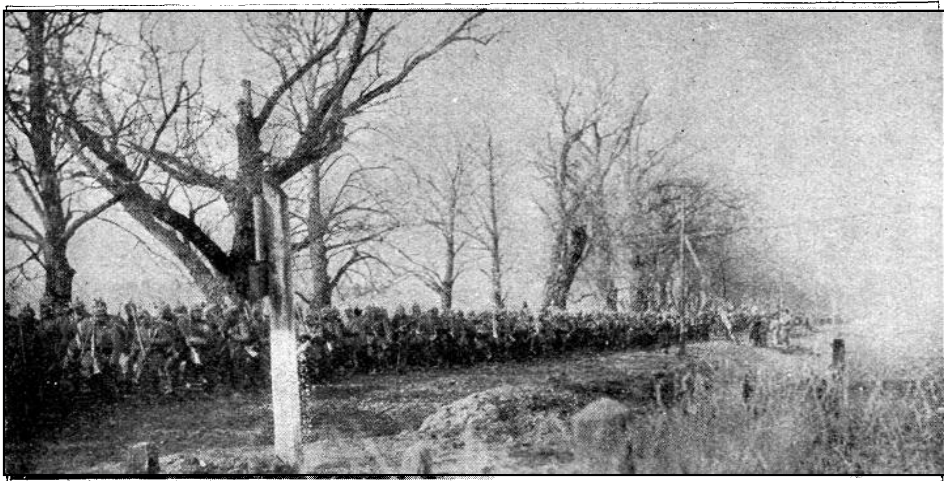
Arcvonalunk közepének visszavonása miatt azt a csoportot is vissza kellett kissé vennünk, amely a Laborctól nyugatra vonuló magaslatokon harcolt.

Ámde már útban volt a támogatás. Közledett a *Marwitz* tábornok parancsnoksága alatt álló német »Beszkid«-hadtest, melynek

Bálint János eredeti rajza.

A kárpáti téli csata színtere.

Német gyalogság a Kárpátokban.

első osztagai április 3-án, nagyszombaton érkeztek meg a jobbszárny mögé s a középső részen álló csapatokkal együtt azonnal megkezdtek a támadást. Tábori és hegyi ütegek vonultak fel a Virava-folyócskától keletre eső hegyeken, melyek az oroszokat oldalozó tűz alá fogták s így — különben igen nehéz — arctámadásunkat megkönnyítették. A támadók még a nap folyamán visszafoglalták a Kobilahegynek déli lejtőit.

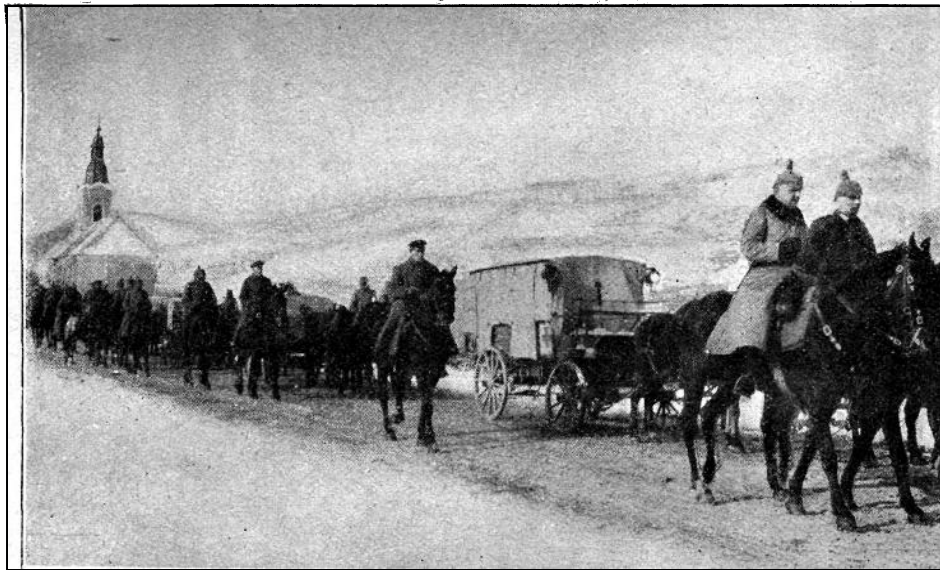
Április 4-én, husvét vasárnapján *Marwitz* tábornok hadtestének fokozatosan megérkező csapatait a Virava völgyéből oldaltámadásra rendelte a Kobila ellen. A németek merész rohamait saját csapataink — köztük magyar honvédek is — nagyon hathatósan támogatták. Már úgy látszott, mintha az oroszok arcvonalala megrendülne. Ámde, sajnos, az ellenség egészen váratlanul óriási erőt dobott *Marwitz* jobbszárnya ellen s így támadásunk egyelőre megakadt. Azonban nem sok ideig! *Marwitz* fölismerte a veszélyt, seregének egyik részével arccal szállt szembe a fenyegetően oldalozó oroszokkal s súlyos küzdelem után visszaverte őket. Az ellenség futva menekült a völgyekbe és állásaink előtt száz és száz halottat hagyott vissza. A nap folyamán azok a csapa-

taink is jelentékeny tért nyertek, amelyek a Laborcz völgyében s tőle nyugatra nyomultak előre.

Április 5-én, husvét hétfőjén a szövetségesek nagyszerű sikert értek el. Saját ütegeink és a német lövegek pusztító tüzet intéztek a Kobilahegyen levő rendkívül megerősített orosz állások ellen. Ennek támogatása alatt katonáink halálmegvetéssel törték előre. Óriási nehézségek s véres küzdel-

mek után, végre legyőzték az oroszok borzasztó tüzelését és mesterséges akadályait. *A délutáni órákban a mienk lett a Kobilahegy.* Az oroszok rendkívüli veszteségek után elmenekültek erről a fontos magaslatról, amelyet jogosan tekinthetünk Magyarország egyik kulcsának. Az ellenséget a Laborcz keleti magaslatain döntő vereség érte.

Miután a Kobilahegy elfoglalásával a Laborczrét és Virava közötti vonal a szövetségesek kezébe került, az ellenséges arcvonalak mintegy kétszáz méternyire álltak egymástól. Csapatainknak további előnyomulása nem mutatkozott célszerűnek, minthogy ily módon az ellenség oldaltüzelésének lettek volna kitéve. Az orosz tüzérség, amely itt nagyon erős volt,

Német egészségügyi oszlop elvonul egy falu alatt a Kárpátokban. Frankl E., Berlin, felv.

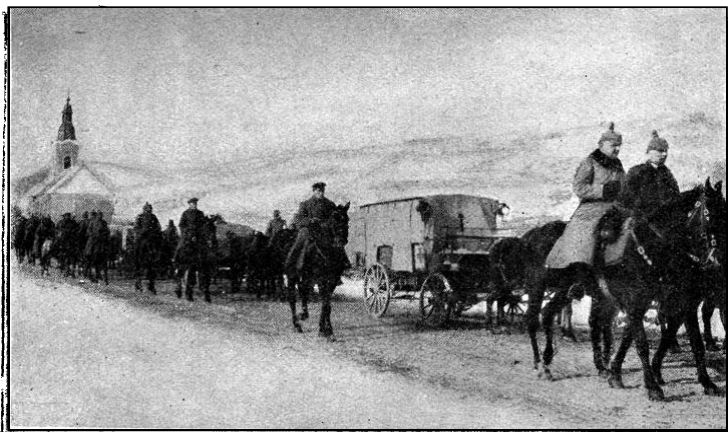
Német egészségügyi katonák szánokon szállítják sebesült katonáinkat a Kárpátokban.

Frank E., Berlin, felv.

nem úgy, mint a Dukla-szorosnál, éjjel és nappal ontotta a gránátokat és srappneket lövészárkainkra. Ezenkívül a fényszórókat is erősen működtették mindkét oldalon. Az oroszok a sötétség védelme alatt majdnem minden éjjel támadásokat kíséreltek meg állásaink ellen. A legutóbbi kísérletnél egy orosz csapat mintegy hatvan lépésnyire kúszott lövészárkaink közelébe, amikor a németek borzasztó gépfegyver- és fegyvertüzelést indítottak ellene. A meglepett oroszok irtózatossá rémülettel menekültek vissza állásaikba. A német állások előtt kétszáznál több orosz holttestet számláltak össze. Az oroszok ezek alatt a folytonos nyugtalanítások alatt azonban célszerűnek látták, hogy a németekkel szemben levő közeli magaslatokon elfoglalt állásaikat kiürítsék és lövészárkainktól kétezer lépésnyire vonuljanak vissza. Egy német őrző a legközelebbi állásokat teljesen üresen találta. Az oroszok azonban másnap újra kisebb csapatokat toltak oda előre. Az ellenséges arcvonalak között egy elhagyott lövészárk húzódik, amelyet annak idején az osztrák és magyar csapatok készítették. A terep- és időjárási viszonyok rendkívül megnehezítették az akciókat. Az árkokban lábmagasságnyra állott a víz, mint ahogy az utóbbi napokban majdnem szakadatlanul esett. A védőfedelek hiányzanak s a legénység azokat galyakkal és sátor-

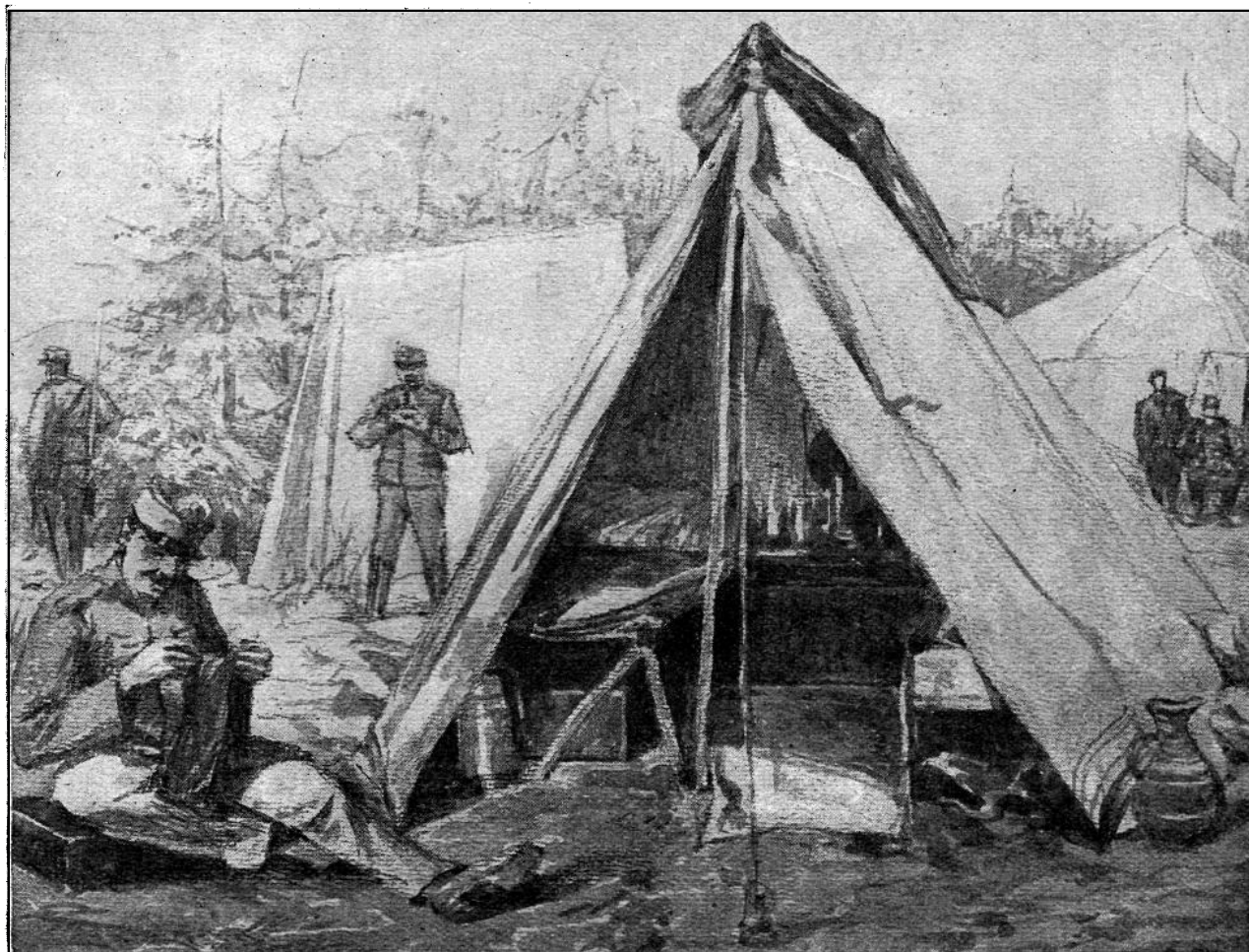
került a sor. Csapatunk harminc lépésre megközelítették ugyan az oroszoknak erődszerűen kiépített állásait, ámde tovább nem voltak képesek előremenni.

Április 6-án a *Marwitz-hadtest* egyes csapatai a Laborcztól nyugatra küzdő seregrészünk támogatására siettek. Támadásunk, melyhez hű szövetségesünk is csatlakozott, kezdetben sikerült ugyan, mert elfoglaltuk az oroszok összes előállításait, a főállás előtt azonban három egymásután intézett vitéz rohamunk ismét megakadt. Ekkor hegyi lövegeket hoztunk egészen előre, melyek a nap folyamán s a rákövetkező éjjel pokoli tüzelést szórtak az oroszokra. Ilyen előkészítés után a szövetséges csapatok április 7-én hajnalban újból rohamra

Orosz foglyok Fenyvesvölgyön.

Szomoró Emil felvétele.

Sátortábor a Kárpátokban.

Pippich K. rajza.

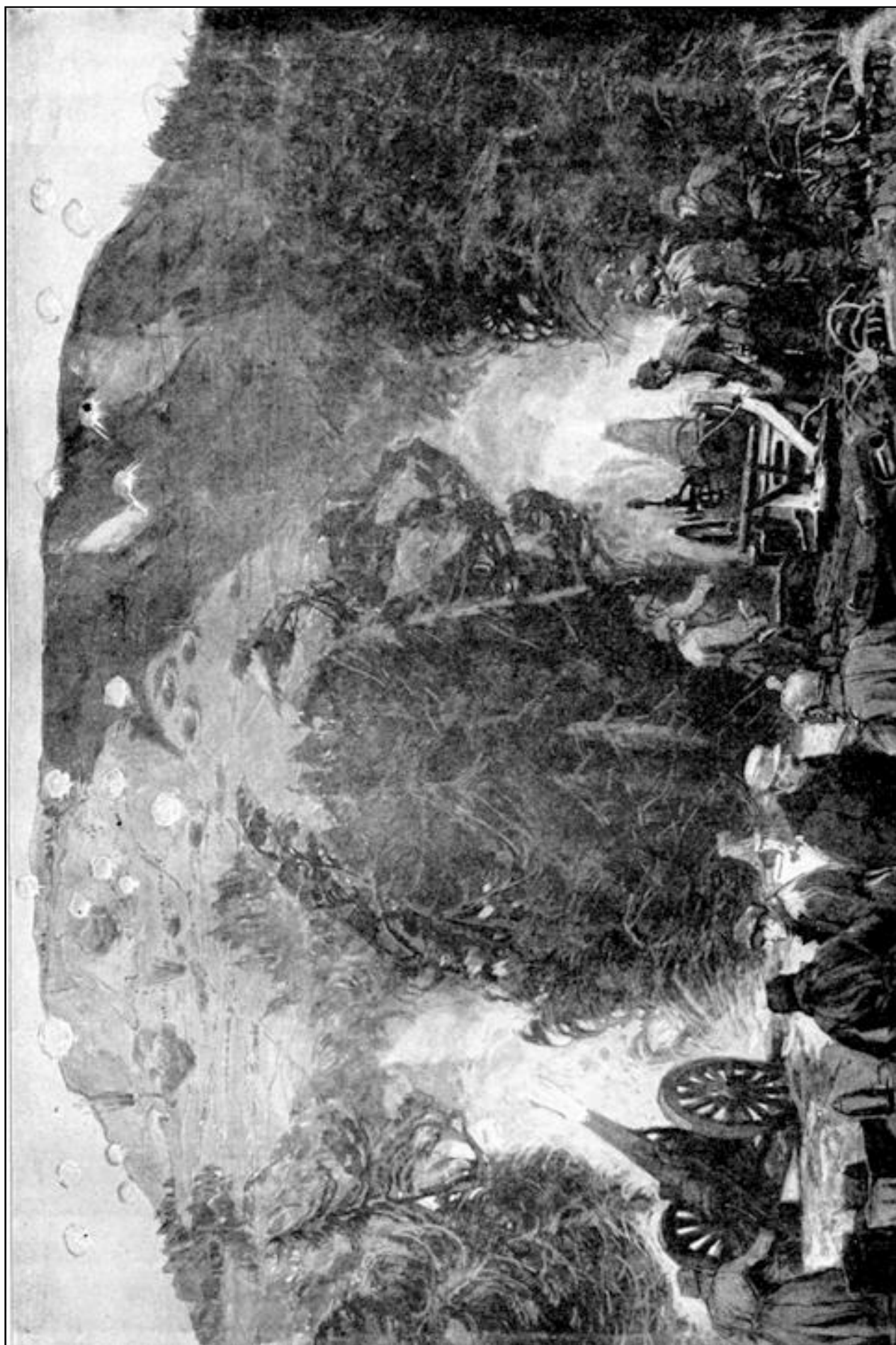
indulván, végre kiverték az oroszokat a Laborcztól nyugatra vonuló magaslatokon épített fedezékeikből is.

Az oroszoknak a Laborcz mentén megkísérelt, igen jól tervezett áttörése meghiúsult és azt mondhatjuk hogy a szövetséges csapatoknak a Kobilahegyzen s a Laborc-folyótól nyugatra vonuló magaslatokon elért sikere döntő jelentőségű volt az egész tavaszi kárpáti csatára. Az oroszok ugyanis felismerték áttörésük esetleges sikerének rendkívüli következményeit és ezért a legnagyobb erőfeszítéssel igyekeztek azt végrehajtani. Az elfoglalt állásokat nagyon jó taktikai érzéssel választották ki s azokat a technika minden eszközével várszerűen megerősítették és igen nagy számú csapatokkal szállották meg. Ámde mégis elvesztették az állásokat s velük együtt azt a reményüket, hogy Magyarországra bevonuljanak.

Természetes, hogy csapatainknak nagyon sokat kellett szenvedniök a dicsőséges küzdel-

mek alatt. *Stolzmann* vezérőrnagy, a déli német hadsereg vezérkari főnöke így nyilatkozik a kárpáti küzdelmekről:

»A Kárpátokban a hadjárat nehézségei rendkívüliek, hallatlanok voltak. A haditörténelem ezideig még nem ismert ehhez fogható nehézségeket. Az 1870—71-iki háborúban is volt téli hadjárat, csak hogy más klíma alatt. Az orosz-japán háborúban is harcoltak télen. A Kárpátokban azonban a kegyetlenül kemény időjáráshoz még az a rendkívül súlyosbító körülmény is járult, hogy a csapatoknak a szabadban kellett lenniök. Vegyük még ehhez az élelmezés és municiópótlás példátlan nehézségeit! És mégis mindent teljesítettünk. A mai napig, amikor az időjárás ismét kedvező, egyetlen olyan napot nem jegyeztünk fel, amikor állásaink bármely részén is hiányzott volna a munició, vagy amikor a légénység élelem nélkül maradt volna. Ilyen panasz egyetlen egy sem került elénk. A kárpáti csata nehézségeinek leküzdése egyike a legnagyobb sikereknek,

Osztrák-magyar és német tüzérség támadása a Kobila-hegy ellen a husvéti kárpáti harcokban, 1915 április 4-én.

Frost M. rajza.

amelyeket a világtörténelem ismer. Csak az tette lehetővé, hogy a legénység kvalitása, ellenállóereje mindent legyőzött.»

A kárpáti tavaszi csatában március hó utolsó harmadában és április első hetében 15.300 oroszot fogtak el csapataink.

A kárpáti harcokban résztvett a legmagyarabb királyi sarj is: *József főherceg*. A hadjárat elején a budapesti 31. cs. és kir. gyaloghadosztály parancsnoka volt, néhány hónap múlva pedig királyunk a temesvári 7. hadtest parancsnokává nevezte ki.

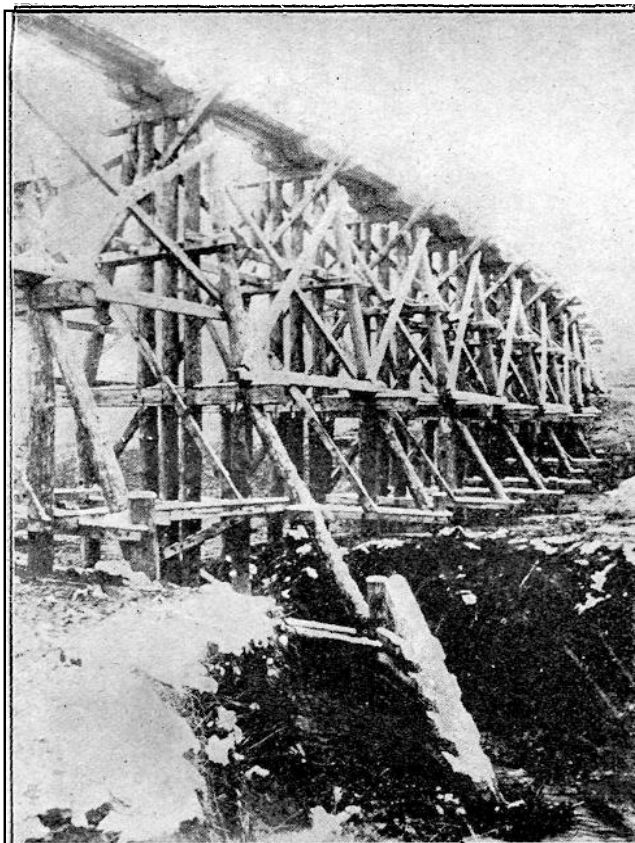
Egyik haditudósítónk nagyon kedves leírást küldött haza a népszerű főhercegről, melyből a következő sorokat közöljük:

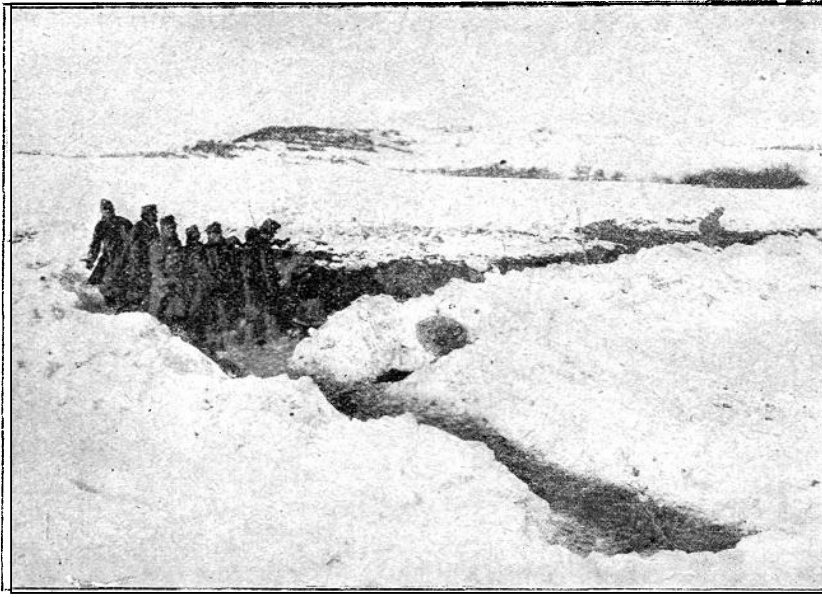
A nagy sárban elakadt tarackjaink a Duklai-szorosban addig várnak, míg megfagy és járhatóvá válik az út.

»Március 19-ikén, József napján, robotunk be József főherceg hadiszállására. Egyszerű kis falu, néhány zsupfedeles házzal. Semmi nyomát se mutatta az ünnepélyes hangulatnak. Zászló nem lengett sehol, emberek nem járkáltak ünneplő ruhában, minden ment a maga rendjén, mert a fenséges hadtestparancsnok úgy óhajtotta, hogy nevenapja a legszerűbb ünneplés keretében múlték el, pedig aznap éppen teljes csend uralkodott a Kárpátoknak ezen a részén. Korán reggel sűrű felhők kóvályogtak az égboltozaton, dél felé pedig megeredt az eső, amely szüntelenül hullott késő éjszakáig. Néha-néha hangzott át a párás légkörön egy-egy tompa moraj. Valahol messze mutatkozhattak orosz csapatok, azokra tüzeltek egy-két lövéssel tüzereink.

Az apró kis falu, amely a Dukla-szorostól kissé délkeletre fekszik, reggel némi kis élénkséget mutatott. Megjelentek a hadtestparancsnok előtt az összes fegyvernemek altiszti küldöttségei. Különösen imponáló volt a huszárhadosztály altiszti küldöttsége. A huszárok lovon jöttek be a hadiszállásra. Aztán sorra érkeztek a magasabbrangú parancsnokok és a többi, szolgálatban nem levő tagjai a hadtestparancsnokságnak. A falu görög-keleti temploma előtt gyülekeztek, ahol később a tábori katolikus pap csendes misét celebrált. Délben ünnepi ebéd volt, amely csak annyiban különbözött a mindennapi egyszerű étkezéstől, hogy a termet fenyőgalyakkal díszítették fel, József főherceg helye fölött pedig a falon ugyancsak fenyőgalyakból hatalmas J betű volt kirakva.

Műszaki csapataink készítette óriási fahíd.

Lövészárok Zboró tájékán.

Révész és Biró felvétele.

Amikor József főherceg belépett a terembe, mindenki mélyen meghajolt és megvárta, míg a főherceg helyet foglal. Egyszerű táborigényruhában jött, a sapkáján fenyőgallyal és csak annyiban tért el rendes mindennapi szokásától, hogy felrakta összes rendjeleit. Az ebéd során Le Beau tábornok, mint a főherceg után rangban legidősebb, az úgynevezett legénységi borral telt serleget föl-emelte és telköszöntötte a fenséges hadtestparancsnokot.

Ünnepi beszédében különösen kiemelte, hogy a fenséges úr milyen szellemet hozott hadtestéhez, amely az ő vezérlete alatt a katonai erények mintaképe lett. A 7. hadtest rajong parancsnokáért, a tisztek és a legénység egyaránt nagy lelkesedéssel vannak iránta.

József főherceg előbb megköszönte Le Beau tábornok szép beszédét, aztán a következőket mondotta:

— Nehéz időben vettem át a 7. hadtest parancsnokságát. De éppen ezekben a nehéz napokban ismertem meg a tisztikar és a legény-

ség kiváló tulajdonságait. Ezt nem fogom elfelejteni akkor sem, ha a béke napjai következnek el; mindig örömmre fog szolgálni, ha majd alkalmam lesz találkozni hadtestem egyik-másik tagjával.

József főherceg azután még biztos reményének adott kifejezést, hogy fegyvereink kivívják a végleges győzelmet. A jelen voltak lelkes Éljen! és Hurrá! kiáltása kísérte a főherceg lelkes beszédét.

Két haditudósító-társammal ezen a napon én is vendége voltam József főhercegnek és abban a kitüntetésben részesültem, hogy a fenséges úrral beszélgetést folytathattam. Még mielőtt asztalhoz ültünk, bemutattak a fő-

hercegnek, aki természetesen magyarul szólított meg. Érdeklődött, hogy mióta vagyok a sajtóhadiszállás tagja.

— Volt már a 7-ik hadtest területén? — kérdezte.

— Még nem voltam. De Orosz-Lengyelországban láttam csapatokat, amelyek azelőtt fenséged parancsnoksága alatt állottak.

Riasztó csengő, amely éjjeli támadásoknál jelzi a drótsövénnyel érintett ellenséget.

A Berl. Illustr. Gesellschaft felvétele.

Köves Tivadar hadnagy eredeti rajza.

Telefon a harcponalban, a kárpáti téli csata idejében.

Lövészárkaink az Erdős-Kárpátokban.

A „Kilophot”, Wien felvétele.

— Igen, a budapesti hadosztály, amelyet azelőtt vezényeltem. Sokszor és igen szívesen gondolok vissza rájuk. Egytől-egyig hősök voltak és ha most elgondolom, hogy a hetedik hadtest legénysége is milyen kiváló, *akkor igazán nehezebbre esik az embernek válogatni a sok pompás ezred között.*

— Tudtam mir’dig, hogy a mi katonáink meg fognak felelni a hozzájuk fűzött reményeknek, de ők sokkal többet tettek, mint amennyit tőlük várni lehetett. Érdekes például, hogy milyen gyorsan megtanultak katonáink lövőárkot ásni és milyen lakhatóvá, mondhatnám lakályossá tették földalatti lakásaikat. Ha megtekinti lövőárkainkat, meglátja, milyen szépen kiépített és berendezett állásaink vannak. Természetesen nagyon kell vigyázniok, mert vonalaink néha túlközel húzódnak az ellenséges lövőárokhoz. Az ember, ha kidugja a fejét, rögtön golyót kaphat. A minap felvételt csináltam egyik orosz lövészárokról. Pompásan sikerült. Meglátni rajta a fegyvereket, amint kinyúlnak a lórésen. Természetesen az oroszok fejét nem látni, mert ők nem igen merik kidugni az árokból. Ez az oka annak, hogy gyalogsági tüzelésük nem hatásos, mert egyáltalán nem céloznak.»

A laborezvölgyi *husvéti csata* alkalmával csapataink az arcvonal többi részét az oroszok minden támadása ellen megtartották. Az *említett csata után* ezek a támadások kelet felé húzódnak különösen élénkek lettek. Vezérkarunk azonban az április 10-én s a következő napokon érkezett jelentéseiben erősen hangsúlyozta, hogy az Erdős-Kárpátokban az oroszoknak összes borzasztó rohamai összetörték, hogy Uzsoktól keletre sikeres védelmet fejtünk ki és hogy a németek Tucholkától északra elragadták a *Zvinin*-magaslatot az ellenségtől.

Ezt a fontos magaslatot, mely a Vereczkei-hágótól északra az Opcr-, Sztrij- és Orava-folyók közt az 1026 m-es Osztrihegygel együtt domináló helyet foglal el, az oroszok még 1915 februárban megszállták. Fontosságát fölismerték és rendkívül megerősítették. A Zvinin déli lejtőjén hat sorban nagyszerű lövészárkokat ástak maguknak, amelyeket többszörös drótsövényhálózat védett. Az így megerősített állások eddig általában bevehetetleneknek voltak tekinthetők. A németek azonban április 10-én elkeseredett harc után kiverték az oroszokat állásaikból és a Zvininhegyet megszállták.

Út az Uzsoki-szorosban.

Szomory Emil felvétele.

AZ OROSZOK TÁMADÓ EREJÉNEK MEGTÖRÉSE.

Április közepe táján már egész határozottan meg volt állapítható, hogy az oroszok kárpáti offenzívája megakadt. Ezt igazolja a következő félhivatalos jelentés is, amelyet a sajtóhadiszálláson április 13-án adtak ki:

»Az egész kárpáti arcvonalon a helyzet lényegesen nyugodtabb lett. A nyugati szakaszon az oroszoknak az Ondava és Laborcz völgyében nagy erővel kísérelt áttörése óta, amely a husvét-i csatában az ellenségnek rendkívül nagy veszteségei mellett teljesen meghiúsult, több napja nem volt harc. A Virava és az Uzsoki-szoros közti szakaszon álló csapataink a Telepóc—Zellő—Juhászlak és Patakófalú vonalban az utolsó napok folyamán

minden támadást visszavertek. Az oroszok támadásai itt is alábbhagynak.

Az Uzsoki-szorost északról fedező magaslatokat csapataink háromnapos heves küzdelemben megtartották. Itt tegnapcsakágyúharc volt.

Tucholkától és Szlavszkótól*) északra sikerült a német csapatoknak és saját csapatainknak több állást elfoglalni és foglyokat ejteni.

Ezzel az egész kárpáti fronton megakadt a Przemysl eleste óta tartó orosz offenzíva, amelyet csapataink ellentámadásai több helyen érzékenyen értek.»

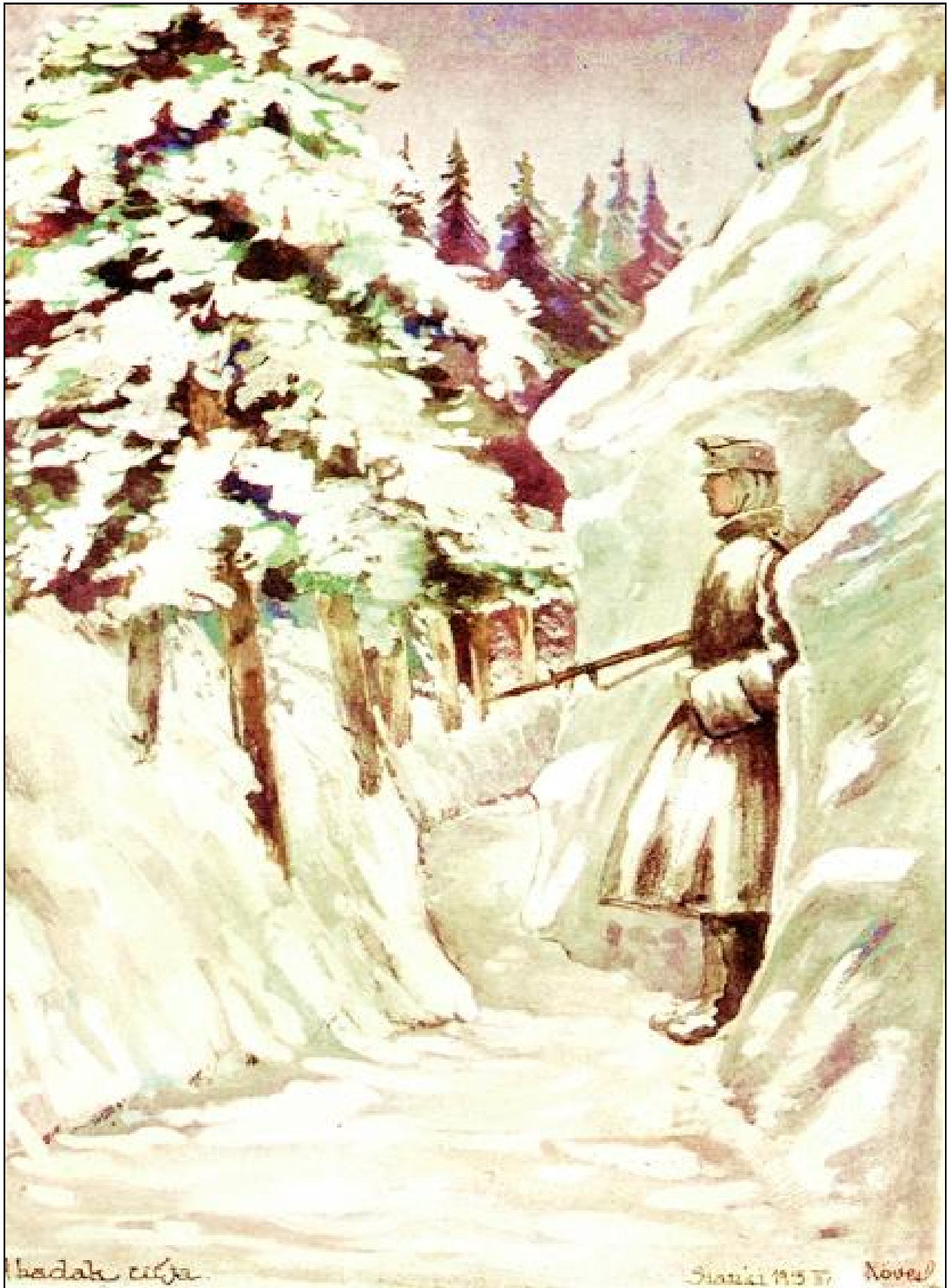
Ez a közlemény természetesen nem jelentette azt, hogy a kárpáti arcvonalon április

*) Szlavszkó az Opor völgyében van Tucholkától keletre.

Táborozó katonáink a Kárpátokban.

Frankl E., Berlin, felv.

Ahadak útja

Székely 1915 T. Követ

Ahadak útja

Székely 1915 T. Követ

Az Athenaeum színygomása.

Órszem a Kárpátokban.

Minden jog fenntartva.

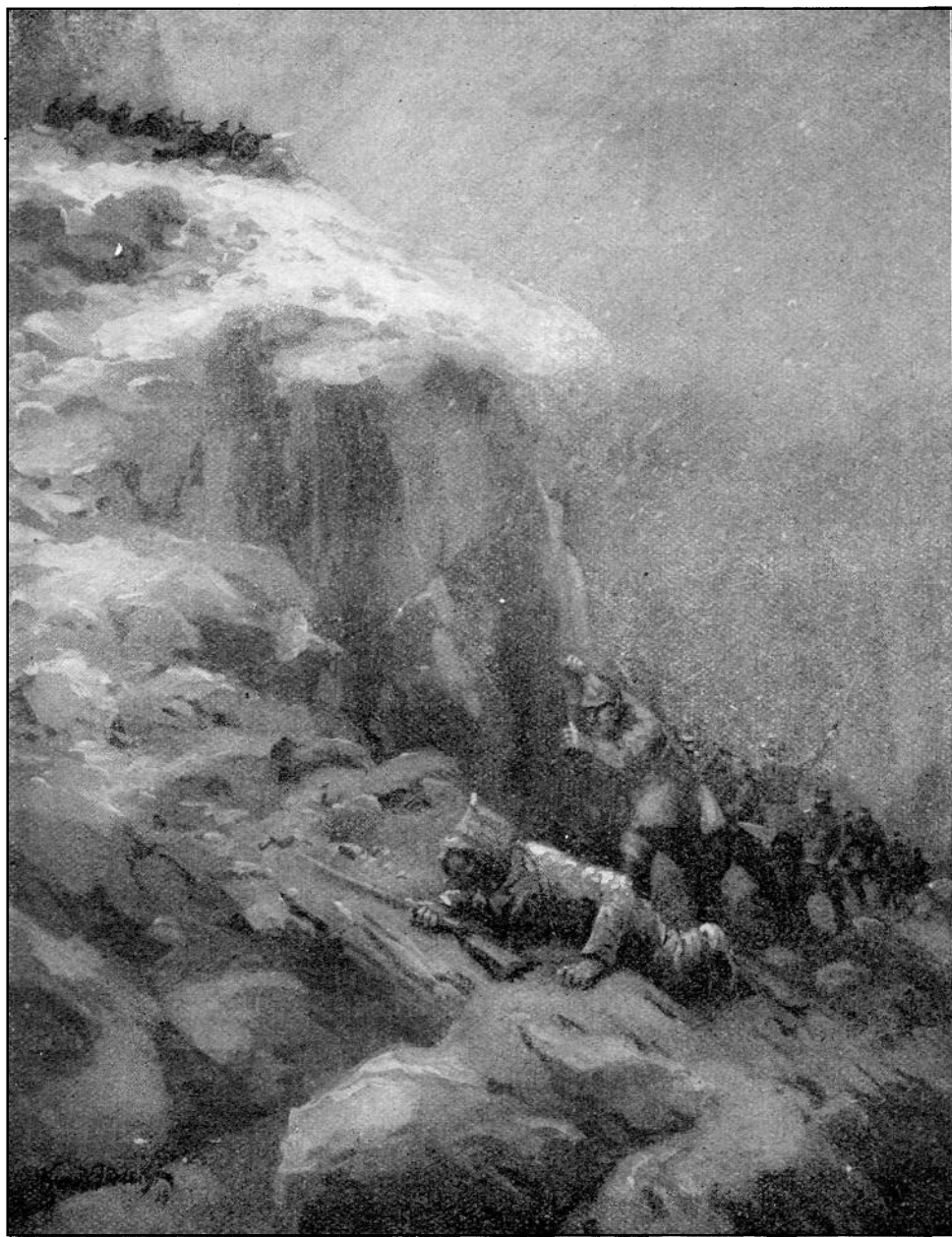
Köves Tivadar hadnagy eredeti festménye

közepétől kezdve nyugalom állott be, mert a harctéri jelentések ezután is csaknem mindennap igen heves küzdelmekről emlékeztek meg, ámde április közepén már egészen bizonyos volt, hogy az oroszok offenzív ereje egészen megtört és előtöréseik, valamint kétségbeesett támadásaik már csak a kialudni készülő gyertyaláng utolsó lobbanásainak voltak tekintendők.

Különösen heves harcok voltak április 13-án túl az Ondava-, Laborcz- és a Dnyeszter-folyók felső folyásánál, kiváltképpen pedig a vértől áztatott Uzsoki-hágótól északra elterülő vidéken. A hivatalos jelentésekből minket magyarokat különösen érdeklő egyes részleteket szórul-szóra ideiktatunk.annyival inkább, mert a magyar ezredeknek bámulatos hőstetteit külön is kiemelik.

Április 14. »Az Uzsoki-szorostól északnyugatra a 19. és 26. számú vitéz magyar gyalogezredek az oroszok által napokkal ez előtt elfoglalt hadállást támadásukkal egész kiterjedésében elfoglalták.«

Április 22. »A kárpáti arcvonalon az Uzsoki-szorosban és annak mindkét oldalán levő állásaink ellen intézett újabb rohamot véresen visszavertük. E heves támadások alkalmával, amelyek részben tüzéségünk leghatásosabb tüzésében összeomlottak, részben pedig a gyalogság ellentámadásai által visszaverettek, az ellenség ismét igen súlyos veszteségeket szenvedett. Csak egyetlen helyen, az ellenség által ismételtén megtámadott hegykúpon levő állásaink előtt négyszáznál több orosz hullá hever.

Csapataink a husvéti kárpáti csatában egy magas hegycsúcson elhelyezett orosz tüzéségi állást megkerülnek. Albrecht K. rajza.

A 12. gyalogezred, a brassói és marosvásárhelyi 24. és 22. honvédgyalogezredek, valamint a harcokban résztvett egész tüzéség különösen kitüntették magukat. 1200 orosz elfogtunk.«

Büszkék lehetünk magyar katonáink ilyen megdicsérésére. Szívükben a régi magyar hősi harcostűz lángja ma is magasán lobog.

A cs. és kir. 19. gyalogezred Győr vidékéről, a 26-ik az esztergomi hadkiegészítési területről, a 12-ik Komárom környékéről kapja katonáit, a 22., illetve 24. magyar királyi

Előnyomuló gyalogságunk a Kárpátokban.

honvédezred pedig Marosvásárhely, illetve Brassó vidéki székely legényekből áll.

Nagyon dicsően működött a debreczeni 39. gyalogezred is, melynek parancsnoka, *braccioforte* *Spiess Silvio* ezredes hősi halált halt. Az ezred a kárpáti tavaszi csatában husvét hétfőjén rohammal foglalta el az oroszok egyik legerősebb állását. Conrad báró, a vezérkar főnöke és József főherceg hadtestparancsnok napiparancsban fejezte ki elismerését, amelyet közöltek az egész hadtesttel.

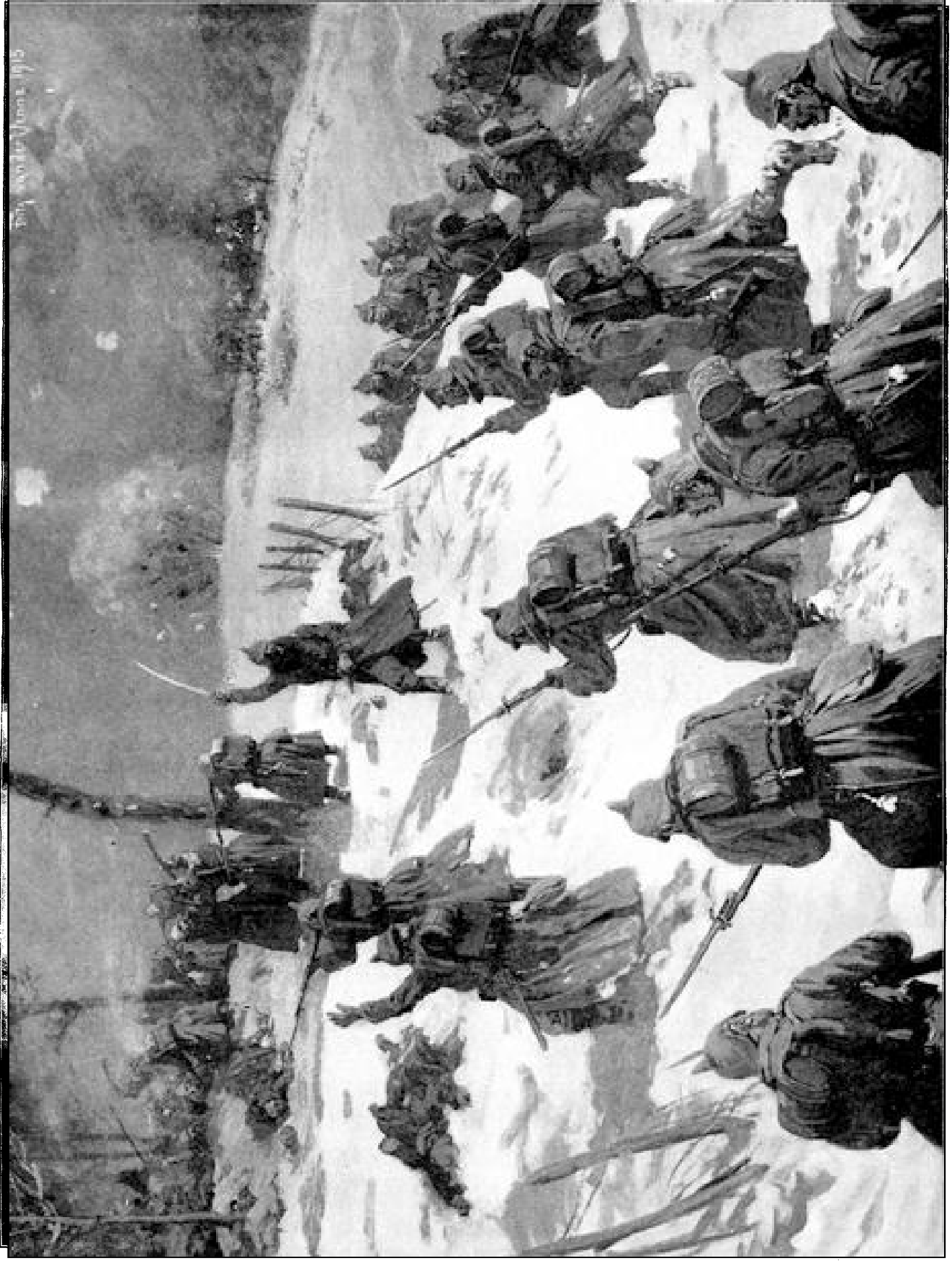
A magyar csapatok hősiességét az ellenség is elismerte. Egy orosz hadifogolytiszttel egy német lap tudósítója előtt így nyilatkozott:

»Negyven lépésről rohamra kellett mennem kétszáz emberemmel. Borzalmas tusa volt, százötven emberem esett el. A rohamért megkaptam a Szent György keresztet. Tudom, hogy mit jelent a roham és éppen azért bámulom az osztrák és magyar csapatokat, amelyek mindig rohammal győznek. Ebben a tekintetben különösen a magyarok tüntetik ki magukat. Mesés lelkesedéssel rohannak mindig állásaink ellen. A rohamra a lelkesedés, nem pedig a vasfegyelem ösztönzi. A rohamokban a magyar huszárok is kitűnőek. A mi csapataink egyénileg talán jobbak, de mint zártan támadó tö-

megek, a honvédek összehasonlíthatatlanul értékesebbek. A monarchia többi csapatait nem ismerem, mert leginkább a magyarokkal kerültem szembe.«

Szurmay Sándor altábornagy, hadsereg-csoportparancsnok az Uzsoki-szorosnál vívott harcokról és a helyzetről így nyilatkozott:

»Csodálatraméltó a három fegyvernemnek: a gyalogságnak, a tüzérségnek és a lovasságnak arra irányuló együttműködése, hogy az ellenség lavináját feltartóztassák. Küzdenünk kellett borzalmas akadályok, kiváltképpen az időjárás ellen. A legnehezebb viszonyok közt is helyt állottunk és feladatunkat — ez szilárd meggyőződés — ezentúl is teljesíteni fogjuk annyival is inkább, mert a válságon, úgy látszik, túl vagyunk és jobb időjárásnak is kell jönnie. Kérem az otthon levőket, ne lankadjanak el a hadban álló harcosok érdekében eddig is kifejtett szeretetteljes fáradozásukban és segítsenek abban, hogy a derék, harc képes sebesültek felgyógyuljanak, hogy ezek, akik tapasztaltabbak a hadviselésben és viharedzettek, új erővel és friss harci kedvvel hamarosan visszatérjenek. Ki kell tartanunk és csupa bizakodás vagyunk, hogy az ellenséggel szemben álló csapataink sikeresen ki is fognak tartani.«

A német déli hadsereg csapatai elfoglalják a Zvinint 1915 április 10-én.

Van der Vonne F. rajta.

Wied herceg, aki mint a német hadsereg képviselője Szurmaynak csoportjába van beosztva, így nyilatkozott Szurmay katonáiról:

»Amit itt a Kárpátokban végeztek, szinte emberfeletti, mert hiszen itt nemcsak az oroszokkal kellett háborút folytatni, hanem magával a természettel is. Én, aki Franciaországból, a tavaszról idejöttem a télbe, láttam, hogy milyen rendkívüli munkát végeztek az osztrák, magyar és német katonák, akiknek minden lépésnyi utat előbb lapáttal kellett meghódítaniok és a rohamnál térdig gázoltak hóban és sárban. Még igen nehéz és kemény harcaink lesznek, de remélem, hogy most, amikor a természet már kegyelmesebb irántunk és az utak már könnyebben járhatók, végre a végleges győzelemhez fogunk jutni.«

Nem volna teljes a magyar csapatokról való megemlékezésünk, ha elhallgatnók a *nagyjókai Farkas Vince* ezredes parancsnoksága alatt álló debreczeni 3. honvédgyalozezrednek azt a kiváló magatartását, amelyet a kárpáti harcokban egy éjjeli támadásnál tanúsított. A hadosztályparancsnokság, amelynek keretébe a honvédezered tartozik, az ütközet utáni napon a következő hadosztályparancsot adta ki:

»A harmadik honvédgyalozezred által oly vitézül visszavert éjjeli támadás kiváló sikere főleg annak köszönhető, hogy az ez-

Tüzérek lóháton viszik a löszert a kárpáti harctérre.

redparancsnok igen körültekintő és előrelátó gondoskodása folytán a lőfegyvereket éjjeli lövésre rendezték be. Midőn ezért az igen jól bevált rendszabályért az ezredparancsnoknak teljes elismerésemet fejezem ki, ezt a többi védőszakaszra nézve is okvetlenül követendő példaként rendelem el.

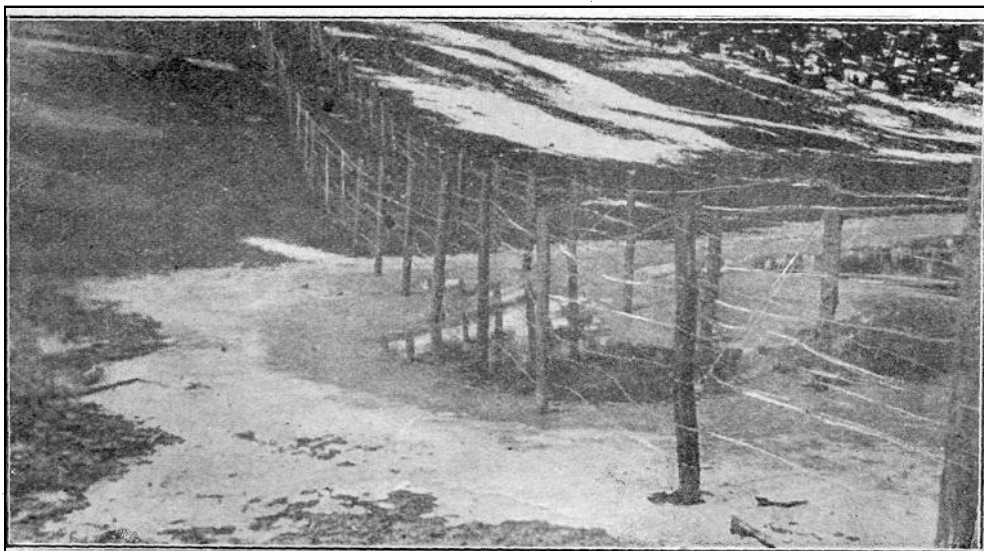
Ugyanekkor a hadtestparancsnokságtól is dicséretes parancs jött, ezzel a tartalommal:

»Nagy meglelégedéssel vettem tudomásul a debreczeni 3-ik honvédgyalozezrednek a mai éjszaka folyamán a hatszorosan túlsúlyban levő ellenség támadásának visszavetésénél nyugodt vérrel tanúsított bátorságáról szóló jelentését. Elrendelem, hogy ezeknek a csapatoknak különös elismerés fejeztessék ki. Szilárd meggyőződésöm, hogy a ma

tanúsított dicső példát alkalomadtán mindenütt teljes bizalommal követik.

József főherceg
lovassági tábornok.

[Már megemlékezünk arról, hogy a szövetséges csapatok április első felében elfoglalták a *Zvinin*-hegyvonulatot. Amidőn ez történt, a tőle keletre levő, szintén igen fontos *Osztri* 1026 m-es magaslatot még az oroszok tartották megszállva. *Linsingen* tábornok, a déli német hadsereg parancsnoka

Drótsövény a lövészárkok előtt egy megerősített helyen Vízköz felett.

az Osztri ellen április vége felé támadást rendelt el, melynél *Hoffmann* Péter altábornagy csapatai jelentékenyen közreműködtek. Ezeknek a csapatoknak sikeréről április 25-én délben a következőképpen számol be a hivatalos jelentés:

»A kárpáti arcvonalon az Oravavölgyben, Kozióva mellett új sikert értünk el. Napok óta tartó, nagy szívóssággal végrehajtott árkaosztámadás után tegnap csapataink rohammal bevették a Kozióvától délre eső Osztri-magaslatot. Egyidejűleg sikerült a csatlakozó német csapatoknak az út mentén és az úttól nyugatra előbbre jutniok. Összesen 652 oroszot fogtunk el. Az Osztri-magaslat elfoglalásával és a Zvinin-hegyhátnak április elején történt megszállásával a szövetséges csapatoknak immár sikerült az ellenséget az Oravavölgyben mindkét oldalt elfoglalt, hónapok óta szívósan védelmezett erős hadállásaiból kiverni.«

Április végén tehát a Kárpátokban a hadi szerencse határozottan a magyar, osztrák és német zászlókhöz csatlakozott. Hiába volt az orosz kolosszusnak minden erőfeszítése, diadalt aratni sehohsem tudott, sőt a csatavonal sok helyén vissza kellett vonulnia és seregeit irtózatoss veszteségek érték!

A veszteségek, amelyek az orosz hadsereget a három nagy orosz offenzíva alatt a Kárpátokban érték, olyan fokot értek el, melyek csaknem mesébe illenek s amelyeket csak olyan ország bírhat el mint Oroszország. Eltekintve a foglyok számától, amelyet a szövetséges seregek ejtettek s amely már április elején meghaladja a százezer embert, az 1914 november

óta elviselt összes veszteségek több angol és francia újság, valamint semleges lapok szerint kerek félmillió embert tesznek ki.

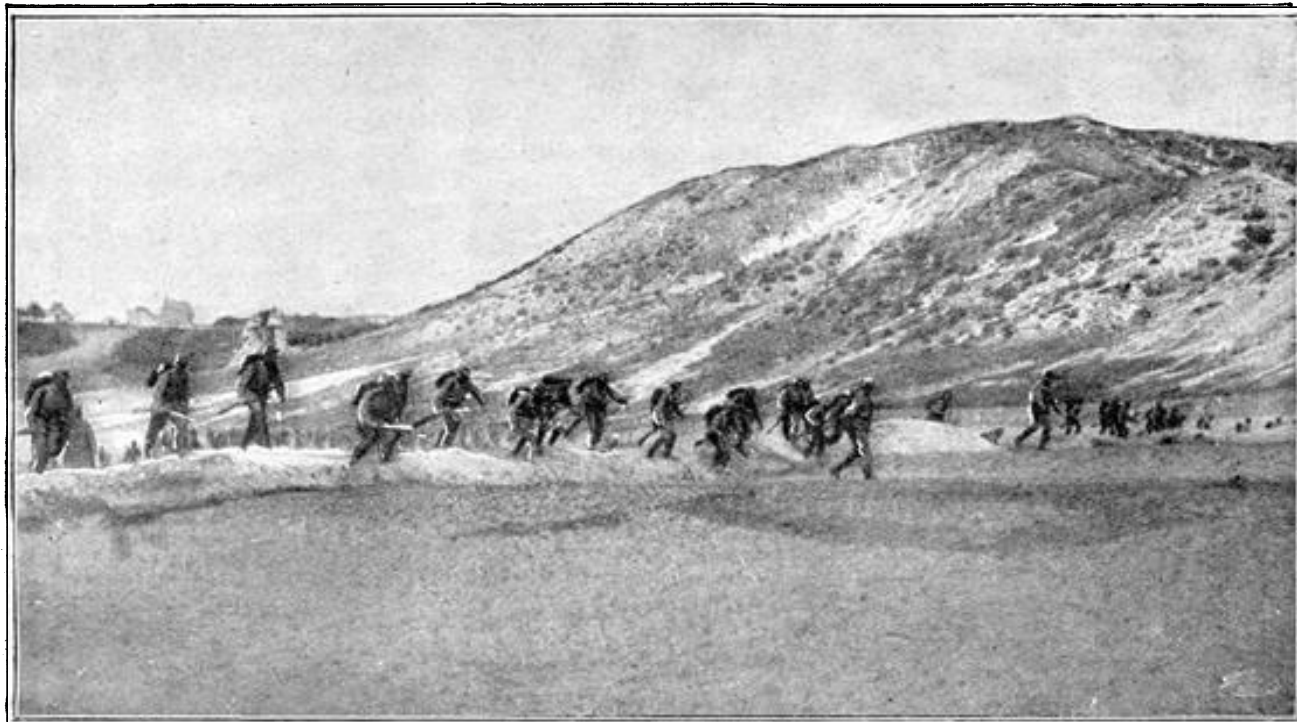
Már az oroszok első kárpáti offenzívája több mint százötvenezer emberbe került. Az óriási veszteségek decemberben mégis arra kényszerítették őket, hogy seregeik kiegészítése végett szüntessék be az offenzívát. Már abból a körülményből, hogy hetek multak el, míg az orosz sereg ismét teljesen felkészült a támadásra, következtetni lehet arra, hogy milyen óriási veszteségek érték.

Karácsony első napján az oroszok ismét abban a helyzetben voltak, hogy új offenzívát kezdhettek. Öt héten keresztül nyolcas és tizes sorokban rohanták meg a hős osztrák-magyar és német seregeket, hogy kivívassák az első offenzívájuknál meghiusult céljukat. A sikert azonban mostani támadásukkal sem érték el. Február elején ez az orosz hadsereg is annyira leolvadt, hogy vissza kellett vonulnia. Angol lapok szerint kétszázezer ember volt e második offenzíva áldozata.

A harmadik előtörés akkor kezdődött, mikor az oroszok ismét új embertömegekkel pótolták megritkult soraikat. Március első napjaitól kezdve állandóan igen nagy volt a veszteségük.

Ilyen rémítő veszteség mellett nem csoda, ha *Nikolajevics Miklós* csapatainak mind támadó mind védőereje egészen megtört. Az orosz támadóerőnek ez az összeomlása a világháború eddigi menetének legfontosabb eseménye volt s döntő, nagy események számára érlelte meg az általános hadihelyzetet.

Gyalogságunk rohamra indul.

Nehéz tarackok tűzállása az Erdős-Kárpátokban.

A Kilophot, Wien, felvétele.